

ZAPISNIK

sa 142. sjednice Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore, održane 16. maja 2016. godine

Sjednica je počela u 10:20 časova.

Predsjedavao je Aleksandar Damjanović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali poslanici: Zoran Jelić, Rešid Adrović, Filip Vuković, Almer Kalač i Srđan Milić.

Sjednici nijesu prisustvovali poslanici: Veljko Zarubica, Damir Šehović, Nik Gjeloshaj, Strahinja Bulajić, Milutin Đukanović, Nebojša Medojević i Goran Tuponja.

Poslanika Damira Šehovića, u skladu sa članom 65 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, u prvom dijelu sjednice zamijenio je poslanik Mladen Bojanić, dok je poslanika Veljka Zarubicu u drugom dijelu sjednice zamijenila poslanica Maida Bešlić.

Sjednici su, u skladu sa članom 67 Poslovnika Skupštine Crne Gore, u svojstvu predstavnika predlagača, prisustvovali: Milojica Dakić, guverner Centralne banke Crne Gore, Nikola Fabris, viceguverner Centralne banke Crne Gore i Valentina Ivanović, direktorica Direkcije za finansije, računovodstvo i kontroling u Centralnoj banci Crne Gore.

Rad sjednice su pratili predstavnici medija.

Predsjednik Odbora konstatovao je da postoji kvorum za rad i punovažno odlučivanje.

Za sjednicu je utvrđen sljedeći

DNEVNI RED:

-usvajanje zapisnika sa 139. i 141. sjednice-

1. IZVJEŠTAJ O RADU CENTRALNE BANKE CRNE GORE ZA 2015. GODINU sa
 - Izvještajem o stabilnosti cijena za 2015. godinu,
 - Izvještajem o stabilnosti finansijskog sistema za 2015. godinu,
 - Godišnjim finansijskim izvještajem Centralne banke Crne Gore sa mišljenjem nezavisnog spoljnog revizora za 2015. godinu i
 - Godišnjim izvještajem o radu Bankarskog ombudsmana za 2015. godinu;
2. IZVJEŠTAJ O RADU SAVJETA ZA FINANSIJSKU STABILNOST U 2015. GODINI i
3. TEKUĆA PITANJA.

* * *

Zapisnici sa 139. i 141. sjednice Odbora usvojeni su bez primjedbi.

* * *

Dogovoreno je da se na sjednici povodom Izvještaja o radu Centralne banke Crne Gore za 2015. godinu i Izvještaja o radu Savjeta za finansijsku stabilnost u 2015. godini vodi objedinjena rasprava, s obzirom na istovjetnu oblast navedenih izvještaja, a da se zatim sačine odvojeni izvještaji koji će biti usmjereni Skupštini Crne Gore.

Prva tačka – IZVJEŠTAJ O RADU CENTRALNE BANKE CRNE GORE ZA 2015. GODINU

Predsjednik Odbora, Aleksandar Damjanović, podsjetio je da je Izvještaj o radu Centralne banke Crne Gore za 2015. godinu usmjeren Odboru 4. maja 2016. godine, te da prilikom njegovog razmatranja treba imati u vidu i prateće izvještaje, odnosno: Izvještaj o stabilnosti cijena, Izvještaj o stabilnosti finansijskog sistema, kao i Godišnji finansijski izvještaj Centralne banke Crne Gore sa mišljenjem nezavisnog spoljnog revizora, koji se shodno Zakonu o Centralnoj banci Crne Gore dostavljaju Skupštini radi informisanja. Takođe, podsjetio je da je Odboru dostavljen i Godišnji izvještaj o radu Bankarskog ombudsmana za 2015. godinu, za čije dostavljanje ne postoji zakonski osnov.

Uvodne napomene o izvještajima dao je Milojica Dakić, guverner Centralne banke Crne Gore.

Sjednici su povodom navedene tačke dnevnog reda prisustvovali i: Nikola Fabris, viceguverner Centralne banke Crne Gore i Valentina Ivanović, direktorica Direkcije za finansije, računovodstvo i kontroling.

U raspravi su učestvovali poslanici: Aleksandar Damjanović, Srđan Milić, Zoran Jelić, Rešid Adrović i Mladen Bojanić.

Odbor je, nakon rasprave, odlučio da podnese Skupštini sljedeći

IZVJEŠTAJ

Odbor se, kroz uvodno obrazloženje guvernera Centralne banke Crne Gore (CBCG), upoznao sa makroekonomskim ambijentom i stanjem crnogorske privrede, ostvarivanjem politike CBCG u 2015. godini, makroekonomskim prognozama za 2016. godinu, kao i politikom ove institucije u tekućoj godini. Odbor je konstatovao da je ocjena ove institucije da je crnogorska ekonomija ostvarila značajan realni rast u 2015. godini, u poređenju sa rastom ostvarenim u prethodnoj godini, te da su visok nivo solventnosti i likvidnosti bankarskog sektora obilježili izvještajnu godinu, uz nastavljen trend rasta depozitnog potencijala banaka. Ocijenjeno je i da ukupni krediti banaka, odobreni i privredi i stanovništvu, imaju rastući trend, dok dolazi do značajnog smanjenja nekvalitetnih kredita banaka.

Odbor je konstatovao da je tokom 2015. godine, prema preliminarnim podacima Monstata, ostvaren realni rast koji iznosi 3,2%, kao i da je nakon negativne inflacije u Crnoj Gori u 2014. godini, u 2015. godini došlo do njenog rasta, tako da je godišnja stopa inflacije iznosila 1,4%.

Prema ocjeni CBCG, i u 2015. godini „ranjivost“ crnogorske ekonomije je predstavljala nelikvidnost realnog sektora. Broj pravnih lica i preduzetnika u blokadi, kao i iznos duga po osnovu kojeg je izvršena blokada računa su zabilježili rast na godišnjem nivou. Kreditna aktivnost banaka tokom 2015. godine pokazuje znake oporavka, pri čemu je na godišnjem nivou zabilježen rast kako ukupnih, tako i novoodobrenih kredita. Na Odboru je ustanovljeno da su nekvalitetni krediti iznosili 299,9mil.€ i da bilježe godišnji pad od 20,2%, dok je učešće nekvalitetnih u ukupnim kreditima niže za 3,3 p.p, ali i da

pored pozitivnih tendencija u njihovom kretanju, nivo nekvalitetnih kredita i dalje predstavlja jednu od najvećih „ranjivosti“ crnogorske ekonomije.

Odbor je, dalje, konstatovao da u jednogodišnjem uporednom periodu ključne bilansne pozicije, koje se odnose na stanje u bankarskom sistemu, bilježe rast: ukupna aktiva banaka na kraju 2015. godine iznosila je 3.472,4mil.€ i u odnosu na kraj 2014. godine bilježi rast od 10,72% (336,2mil.€); ukupni depoziti banaka iznosili su 2.625mil.€ i povećani su za 13,7%; ukupni krediti banaka iznosili su 2.385,6mil.€ i pokazuju blagi rast, od 0,8% u odnosu na prethodnu godinu; dok ukupni kapital bilježi rast od 4,2% i iznosio je 462,5mil.€. Likvidna aktiva banaka iznosila je 860,2mil.€ i je povećana za 23,4% na godišnjem nivou. Finansijski rezultat na agregatnom nivou je negativan, i banke su u 2015. godini ostvarile gubitak u ukupnom iznosu od 3,4mil.€. Na kraju 2015. godine, devet banaka u sistemu poslovalo je sa profitom, dok je pet banaka zabilježilo negativan finansijski rezultat.

Odbor je konstatovao da je su kamatne stope, uprkos smanjenju, i dalje visoke. Na kraju 2015. godine, prosječno ponderisana nominalna kamatna stopa iznosila je 7,70% i u odnosu na kraj 2014. godine bilježi pad od 0,71 p.p, dok je prosječno ponderisana efektivna kamatna stopa iznosila 8,53%, odnosno bila je niža za 0,69 p.p. Istaknuto je da je prosječno ponderisana efektivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite mikrokreditnih finansijskih institucija (MFI) iznosila 24,68%, što predstavlja godišnji pad od 0,98 p.p. S druge strane, ocijenjeno je da i pored zabilježenog trenda smanjenja kamatnih stopa po kojima MFI odobravaju kredite, i dalje je u pitanju segment finansijskog tržišta sa izuzetno visokim kamatnim stopama.

Prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, Budžet Crne Gore u 2015. godini ostvario je deficit u iznosu od 291,3mil.€ ili 8,1% BDP-a i viši je za 184,1mil.€ od deficita ostvarenog u 2014. godini, dok podaci o javnom dugu na dan 31.12.2015. godine nijesu bili raspoloživi u vrijeme pisanja Izvještaja. Zabilježen je rast prosječnog broja zaposlenih od 1,2% u odnosu na prosječan broj zaposlenih u 2014. godini, dok je, prema podacima Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, stopa nezaposlenosti u decembru iznosila 17,24%, što je u odnosu na decembar prethodne godine rast od 2,29 p.p. Odbor je konstatovao povećanje priliva stranih direktnih investicija i prema preliminarnim podacima, neto priliv stranih direktnih investicija u 2015. godini iznosio je 17,2% BDP-a.

U odnosu na finansijsko poslovanje CBCG, Odbor je konstatovao da je u prethodnoj godini ostvarena neto dobit u iznosu od 1,168mil.€, te da kada se navedenom iznosu doda iznos revalorizacionih rezervi, odnosno 0,182mil.€, dobija se dobit banke u iznosu od 1,351mil.€, kao i da je predviđeno da se 675.000€, odnosno 50% navedenog iznosa rasporedi u opšte rezerve, a preostalih 50% predstavlja prihod budžeta države.

Odbor je, tokom rasprave, pozitivnim ocijenio povećanje broja poslovnih subjekata u bankarskom sistemu, s obzirom da na tržištu posluje 14 banaka, zatim, veći koeficijent likvidnosti, zadovoljavajući nivo koeficijenta solventnosti, kao i smanjenje iznosa nekvalitetnih kredita.

Na Odboru je konstatovano da su u Izvještaju o radu CBCG prezentovani određeni indikatori sa zabrinjavajućim vrijednostima, a među kojima je, na primjer, deficit iskazan na nivou od 8%.

U odnosu na mišljene nezavisnog revizora na finansijske iskaze, na Odboru je ukazano da se skreće pažnja da je osnovni kapital CBCG na kraju 2015. godine iznosio

40mil.€, te da je isti ispod nivoa definisanog Zakonom o CBCG. Stoga, na Odboru je konstatovano da je Zakon na snazi šest godina, a da osnovni kapital CBCG i dalje nije dostigao definisani nivo od 50mil.€, kao i da je CBCG potpisala sa Ministarstvom finansija Protokol o privremenoj obustavi primjene Protokola o načinu obezbjeđenja nedostajućeg iznosa sredstava osnovnog kapitala CBCG, kojim se dobit CBCG neće preusmjeravati u osnovni kapital CBCG već uplaćivati u Budžet Crne Gore iako nije dostignut zakonom utvrđen iznos. U vezi sa navedenim, postavljeno je pitanje kojom dinamikom i kada CBCG planira da uveća osnovni kapital odnosno dovede do nivoa definisanog Zakonom.

U odnosu na činjenicu da je u 2015. godini počela sa radom jedna nova MFI, na Odboru je iznijeto mišljenje da navedene institucije treba da budu isključene iz bankarskog sistema jer sa prosječnom kamatnom stopom od 24,68% ugrožavaju cjelokupan finansijski sistem, te da je njihovo dalje postojanje ključni propust CBCG. U vezi sa tim, iskazano je očekivanje da će se navedeno imati u vidu prilikom utvrđivanja novog zakona o CBCG.

Na Odboru, pojedini poslanici iskazali su dilemu u pogledu uspješnosti poslovanja privrednih subjekata, imajući u vidu da je u Izvještaju o radu CBCG, Opština Podgorica rangirana na posljednjem 21. mjestu, po osnovu neto rezultata na nivou opština u 2014. godini, sa gubitkom od 140mil.€.

Takođe, poslanike je interesovalo, između ostalog: da li je CBCG u cilju podrške Vladi preduzela mjere za aktiviranje određenog procenta depozita banaka kroz investiranje u Crnoj Gori s obzirom da su isti na visokom nivou i za 13,7% veći u 2015. godini, zatim, koje su to nepravilnosti utvrđene u poslovanju kod tri banke zbog kojih je CBCG preduzela mjere za njihovo otklanjanje, koji su razlozi ostvarivanja negativnog finansijskog rezultata banaka na agregatnom nivou u 2015. godini, da li je CBCG upoznata sa izjavama da će Vlada subvencionisati kamatne stope za investitore koji grade hotele visoke kategorije, kao i koji su motivi velikog interesovanja za otvaranje banaka u Crnoj Gori.

Tokom rasprave, Odbor je ostvario uvid i prateća dokumenta, koja se shodno Zakonu o CBCG dostavljaju radi informisanja i upoznavanja, i to: Izvještaj o stabilnosti cijena za 2015. godinu, Izvještaj o stabilnosti finansijskog sistema za 2015. godinu i Godišnji finansijski izvještaji CBCG sa mišljenjem nezavisnog spoljnog revizora za 2015. godinu. Odbor se, takođe, upoznao i sa Godišnjim izvještajem o radu Bankarskog ombudsmana za 2015. godinu.

Odbor je, nakon rasprave, sa pet glasova „za“ i dva glasa „uzdržan“, odlučio da predloži Skupštini da usvoji sljedeći

Z A K L J U Č A K

Prihvata se Godišnji izvještaj o radu Centralne banke Crne Gore za 2015. godinu.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Aleksandar Damjanović.

Druga tačka - IZVJEŠTAJ O RADU SAVJETA ZA FINANSIJSKU STABILNOST U 2015. GODINI

Predsjednik Odbora, Aleksandar Damjanović, podsjetio je da je Izvještaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost za 2015. godinu usmjeren Odboru 4. maja 2016. godine u skladu sa članom 11 stav 1 Zakona o Savjetu za finansijsku stabilnost.

Takođe, ukazao je da na Skupštini još uvijek nije razmotren Izvještaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost za 2014. godinu. Navedeni izvještaj razmotren je na 99. sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, 11. maja 2015. godine.

Uvodno obrazloženje o Izvještaju o radu Savjeta za finansijsku stabilnost za 2015. godinu dao je Milojica Dakić, guverner Centralne banke Crne Gore.

Sjednici su povodom navedene tačke dnevnog reda prisustvovali i: Nikola Fabris, viceguverner Centralne banke Crne Gore i Valentina Ivanović, direktorica Direkcije za finansije, računovodstvo i kontroling.

U raspravi su učestvovali poslanici: Aleksandar Damjanović, Srđan Milić, Zoran Jelić, Rešid Adrović i Mladen Bojanić.

Odbor je, nakon rasprave, odlučio da podnese Skupštini sljedeći

I Z V J E Š T A J

Odbor se u uvodnom obrazloženju, predsjednika Savjeta za finansijsku stabilnost upoznao sa aktivnostima Savjeta u prethodnoj godini u kojoj je održano pet sjednica na kojima je od najvećeg značaja bilo procjenjivanje stanja finansijske stabilnosti, kao i identifikovanje rizika koji su mogli ugroziti stabilnost sistema. U okviru svojih nadležnosti, Savjet je, između ostalog, razmatrao Analizu fiskalnih rizika u 2014. godini, Analizu instrumenata obavezne rezerve za potrebe prilagođavanja zahtjevima pristupanja EU, kao i Informaciju o implementaciji metodologije ESA 2010, koja se odnosi na statistiku. Savjet je ocijenio da je stabilnost sistema tokom 2015. godine bila očuvana, uz umjeren nivo sistemskog rizika.

Na Odboru je konstatovano da su indikatori koji opredjeljuju ukupan ekonomski rast u Crnoj Gori ispoljili pozitivna kretanja, doprinoseći pozitivnoj stopi ukupnog realnog rasta od oko 3,2%. Ukazano je da je navedeni rast uslovljen početkom inteziviranja aktivnosti na izgradnji velikih investicionih projekata. Godišnja stopa inflacije u decembru 2015. godine iznosila je 1,4%, dok je državni dug, prema procjeni Ministarstva finansija, iznosio 61,64% procijenjenog BDP-a za 2015. godinu. Budžet Crne Gore u 2015. godini ostvario je deficit u iznosu od 8,1% BDP-a, dok je na drugoj strani ostvaren značajan rast stranih direktnih investicija od 75% u odnosu na prethodnu godinu.

Ustanovljeno je da je u uporednom jednogodišnjem periodu bankarski sektor imao rast aktive, kapitala i depozita, te da su solventnost i likvidnost poboljšane u odnosu na prethodnu godinu, kao i da je zadržana politika opreznog kreditiranja. Konstatovano je da parametri aktive tokom 2015. godine bilježe poboljšanje, posebno u dijelu učešća

nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima, gdje je zabilježen pad sa 15,47% na 12,57% u odnosu na prethodnu godinu. Kretanja na tržištu kapitala u 2015. godini bila su nepovoljnija u odnosu na prethodnu godinu, promet je u padu od 39,5% u odnosu na 2014. godinu i iznosio je 65,4 miliona eura.

Na Odboru je ocijenjeno indikativnim da se iz godine u godinu daju povoljne ocjene stabilnosti finansijskog, odnosno bankarskog sistema, dok je na drugoj strani konstantno prisutan rizik fiskalne sfere i rizik nelikvidnosti domaće privrede. Takođe, ukazano je da na Skupštini još uvijek nije razmotren Izvještaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost za 2014. godinu.

Tokom rasprave, postavljena su pitanja koja su se, između ostalog, odnosila na: negativan finansijski rezultat bankarskog sektora u iznosu od 3,4 miliona eura; operativne troškove banaka; preduzete aktivnosti na smanjenju udjela nekvalitetnih kredita; visinu i strukturu depozita, odnosno mogućnost njihovog aktiviranja kroz investicije u Crnoj Gori; stopu nezaposlenosti; otplatu poreskih potraživanja; iznos naplaćenih naknada po osnovu platnog prometa; mogućnost snižavanja kamatnih stopa itd.

Takođe, imajući u vidu da je kreditni rejting Crne Gore smanjen za jednu poziciju, sa pozicije Ba3 na poziciju B1, bilo je mišljenja da navedeno smanjenje može usloviti buduće zaduživanje kod međunarodnih finansijskih institucija sa većim kamatnim stopama, kao i da je navedeni pad kreditnog rejtinga, u najvećem dijelu, posljedica povećanja fiskalnog rizika zbog izgradnje autoputa.

Odbor je, nakon rasprave, sa pet glasova „za“ i dva glasa „uzdržan“, odlučio da predloži Skupštini da usvoji sljedeći

ZAKLJUČAK

Prihvata se Izvještaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost za 2015. godinu.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Aleksandar Damjanović.

Treća tačka - TEKUĆA PITANJA

Predsjednik Odbora,

- 1) Obavijestio je članove da su dostavljeni Zaključci Vlade Crne Gore, usvojeni na sjednici od 21. aprila 2016. godine, povodom razmatranja Informacije o problemima u sprovođenju Zakona o izmirenju obaveza prema radnicima KAP-a koji su usled stečaja ostvarili pravo na penziju, a koje su Vladi dostavili Ministarstvo ekonomije i Ministarstvo rada. U vezi sa navedenim podsjetio je da je Odbor na 135. sjednici, održanoj 28. marta 2016. godine, razmotrio primjenu Zakona o izmirenju obaveza prema radnicima Kombinata aluminijuma koji su, usled stečaja preduzeća, ostvarili pravo na penziju, i predložio da Odbor na jednoj od narednih sjednica razmotri navedene zaključke.

- 2) Imajući u vidu dogovor sa prethodne sjednice Odbora, da se na ovoj sjednici utvrdi termin održavanja kontrolnog saslušanja, predložio je da se kontrolno saslušanje ministra zdravlja dr Budimira Šegrta, povodom stanja u zdravstvenom sistemu Crne Gore i opredijeljenom iznosu sredstava za medicinska sredstva održi 31. maja 2016. godine. Članovi Odbora saglasili su se sa navedenim predlogom.
- 3) Obavijestio je članove Odbora da je predsjedniku Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, 11. maja 2016. godine, uputio dopis o potrebi dostavljanja Finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu ove agencije za 2015. godinu, kao i da je u skladu sa članom 5 stav 1 tačka 3 Zakona o elektronskim komunikacijama zatražio mišljenje od Vlade na navedni izvještaj EKIP-a.
- 4) Obavijestio je članove da je dostavljen Izvještaj o radu Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D za 2015. godinu i Finansijski iskazi Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore A.D sa izvještajem nezavisnog revizora za 2015. godini, te da će se razmotriti na jednoj od narednih sjednica.
- 5) Naveo je da se za 24. maj 2016. godine planira sjednica Odbora na kojoj bi se razmotrili:
 1. Finansijski iskazi i Izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja i Izvještaj o radu Agencije za nadzor osiguranja za 2015. godinu;
 2. Finansijski izvještaj i Izvještaj o radu Regulatorne agencije za energetiku za 2015. godinu i
 3. Inovirani izvještaj o korišćenju finansijskih sredstava Skupštine i Službe Skupštine za 2015. godinu, sa Izvještajem o javnim nabavkama.
 - U odnosu na Inovirani izvještaj o korišćenju finansijskih sredstava Skupštine i Službe Skupštine za 2015. godinu, sa Izvještajem o javnim nabavkama, a imajući u vidu višednevnu raspravu o navedenom izvještaju, ukazao je na mogućnost da članovi Odbora predlože zaključke kojima bi se unaprijedio način izvještavanja u narednom periodu.

* * *

Sjednica je završena u 11:35 časova.

* * *

Broj: 00-63-07/16-

SARADNIK U SEKRETARIJATU ODBORA
Demir Mujević,s,r

PREDSJEDNIK ODBORA
mr Aleksandar Damjanović,s,r

**142. sjednica Odbora za ekonomiju, finansije i budžet,
održana 16. maja 2016. godine**

REZULTATI GLASANJA

O PREDLOZIMA AKATA

NAZIV AKTA	„ZA“	„PROTIV“	„UZDRŽAN“
Izveštaj o radu Centralne banke Crne Gore za 2015. godinu sa - Izveštajem o stabilnosti cijena za 2015. godinu, - Izveštajem o stabilnosti finansijskog sistema za 2015. godinu, - Godišnjim finansijskim izvještajem Centralne banke Crne Gore sa mišljenjem nezavisnog spoljnjeg revizora za 2015. godinu i - Godišnjim izvještajem o radu Bankarskog ombudsmana za 2015. godinu	Zoran Jelić Rešid Adrović Filip Vuković Almer Kalač Maida Bešlić*	/	Aleksandar Damjanović Srđan Milić
Izveštaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost u 2015. godini	Zoran Jelić Rešid Adrović Filip Vuković Almer Kalač Maida Bešlić*	/	Aleksandar Damjanović Srđan Milić

*Poslanica Maida Bešlić prisustvovala je sjednici Odbora kao zamjena za poslanika Veljka Zarubicu, u skladu sa članom 65 stav 2 Poslovnika Skupštine.